

Uchwała Nr 4/2004 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 8 września 2004 r.

(Dz.Urz.NBP. z 2004 r. Nr 15 poz. 25)

w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz zakresu stosowania metod statystycznych i warunków, których spełnienie umożliwi uzyskanie zgody na ich stosowanie, sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku, zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu wymogów kapitałowych i współczynnika wypłacalności oraz określenia dodatkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej oraz zakresu, sposobu i warunków ich wyznaczania

(wyciąg)

Na podstawie art. 128 ust. 3 pkt 1, 2 i 3 oraz art. 141j ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą - Prawo bankowe, uchwała się, co następuje:

§ 1. Z zastrzeżeniem przepisów niniejszej uchwały, aktywa, pasywa i zobowiązania pozabilansowe wycenia się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą o rachunkowości, w szczególności dla celów uchwały wycena powinna uwzględniać pomniejszenie aktywów o utworzone rezerwy celowe, uzyskane dyskonta i premie, skapitalizowane prowizje oraz odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

§ 2. 1. Bank dokonuje podziału operacji na portfel handlowy i portfel bankowy.

2. Portfel handlowy banku obejmuje:

1) operacje dokonywane na własny rachunek w celach handlowych, tj. z zamiarem uzyskania korzyści finansowych w krótkich okresach z rzeczywistych lub oczekiwanych różnic między rynkowymi cenami zakupu i sprzedaży lub też z innych odchyień cen lub parametrów cenowych, w tym w szczególności stóp procentowych, kursów walutowych, indeksów giełdowych,

2) operacje dokonywane w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z operacji zaliczonych do portfela handlowego,

3) operacje bezpośrednio związane z operacjami zaliczonymi do portfela handlowego, polegające na naliczaniu i rozliczaniu opłat, prowizji, odsetek, dywidend i depozytów zabezpieczających transakcje giełdowe.

3. Portfel bankowy banku obejmuje operacje niezaliczone do portfela handlowego banku, w szczególności udzielanie kredytów, pożyczek, składanie lokat i przyjmowanie depozytów, wykonywane w ramach podstawowej działalności banku lub też w celu zarządzania płynnością.

4. Do portfela handlowego zalicza się w szczególności następujące rodzaje operacji, jeśli spełniają warunki określone w ust. 2 pkt 1 i 2:

1) giełdowe i pozagiełdowe terminowe transakcje pozabilansowe,

2) operacje dokonywane w ramach świadczenia usług pośrednictwa finansowego na hurtowym rynku finansowym (na rachunek własny w imieniu klienta), nawet jeżeli pozycje pierwotne wynikające z tych operacji są w pełni kompensowane pozycjami przeciwstawnymi,

3) operacje dokonywane na podstawie umowy z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (w szczególności operacje repo) oraz umowy udzielenia pożyczki, których przedmiotem są aktywa uprzednio nabyte w wyniku operacji, o których mowa w pkt 1 i 2, jeśli nie zostały ujęte w portfelu handlowym na podstawie pkt 1 lub 2,

4) operacje dokonywane na podstawie umowy z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu (w szczególności operacje reverse repo) oraz umowy zaciągnięcia pożyczki aktywów niepieniężnych, jeśli operacje te spełniają poniższe warunki określone w lit. a-c i lit. e lub warunki określone w lit. d i e:

- a) operacja podlega codziennej wycenie według wartości godziwej, rozumianej zgodnie z art. 28 ust. 6 ustawy o rachunkowości,
- b) przyjęte lub udzielone zabezpieczenie podlega bieżącemu dostosowaniu w celu uwzględnienia istotnych zmian jego wartości godziwej,
- c) umowa przewiduje, że w przypadku niewypełnienia zobowiązań przez danego kontrahenta, należności banku od tego kontrahenta zostaną automatycznie i bezzwłocznie skompensowane z zobowiązaniami wobec tego kontrahenta,
- d) umowa została zawarta z podmiotem określonym w części II ust. 1 pkt 1 i 4 oraz w ust. 2 pkt 1 załącznika nr 3 do uchwały,
- e) cel zawarcia umowy został określony, zaakceptowany i mieści się w strategii działania banku,

5) operacje polegające na gwarantowaniu emisji papierów wartościowych (dłużnych i kapitałowych).

§ 3. 1. Skalę działalności handlowej banku oblicza się na dany dzień jako stosunek sumy nominalnych kwot operacji zawartych w tym dniu, zaliczonych do portfela handlowego do sumy bilansowej powiększonej o sumę nominalnych kwot operacji pozabilansowych nierozliczonych do końca tego dnia (tj. operacji, których umowy termin rozliczenia nie minął oraz nierozliczonych operacji, których termin rozliczenia minął).

2. Skalę działalności handlowej banku uznaje się za znaczącą począwszy od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu, w którym spełniony jest przynajmniej jeden z poniższych warunków:

1) średnia arytmetyczna dziennych sum nominalnych kwot operacji zawartych w każdym spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia, zaliczonych do portfela handlowego, przekroczyła równowartość 15.000.000 euro obliczoną w złotych według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, zwany dalej NBP, obowiązującego w danym dniu,

2) spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia istnieją cztery takie dni, w których suma nominalnych kwot operacji zaliczonych do portfela handlowego zawartych w każdym z tych dni z osobna przekroczyła równowartość 20.000.000 euro obliczoną w złotych według kursu średniego ogłaszanego przez NBP obowiązującego w danym dniu,

3) średnia arytmetyczna skali działalności handlowej obliczona za 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia przekroczyła 0,05,

4) spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia istnieją cztery takie dni, w których skala działalności handlowej przekroczyła 0,06.

3. Można zaprzestać uznawania skali działalności handlowej banku za znaczącą począwszy od dnia, w którym bank stwierdzi, że w ciągu poprzedzających 250 dni roboczych nie był spełniony żaden z warunków wymienionych w ust. 2.

4. Bank zobowiązany jest, z częstotliwością niezbędną do sprawdzenia warunków wymienionych w ust. 2, do obliczania skali działalności handlowej, dokumentowania tych obliczeń oraz sporządzania ewidencji portfela handlowego w postaci wykazu operacji zawartych w dniu, dla którego dokonano obliczenia, według wzoru określonego w załączniku nr 2 do uchwały.

§ 4. 1. Bank, którego skala działalności handlowej jest znacząca, oblicza codziennie łączny dzienny wynik rynkowy (zysk lub stratę) obejmujący:

1) dzienny wynik rynkowy na operacjach zaliczonych do portfela handlowego, rozumiany jako zmiana wyceny tych operacji według wartości godziwej w danym dniu, w tym - operacji zawartych w tym dniu i rozliczonych w tym samym dniu,

2) dzienny wynik rynkowy z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów na operacjach zaliczonych do portfela bankowego, rozumiany jako zmiana wyceny tych operacji w danym dniu wynikająca ze zmiany kursów walutowych i cen towarów, w tym - operacji zawartych w tym dniu i rozliczonych w tym samym dniu.

2. W dziennym wyniku rynkowym:

1) uwzględnia się koszty finansowania operacji, rozumiane jako obliczone lub oszacowane koszty pozyskania pasywów banku,

2) można uwzględnić rzeczywiste lub potencjalne przychody z inwestycji środków pozyskanych z operacji.

3. W celu ustalenia dziennego wyniku rynkowego oraz straty, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 1 lit. b, bank może wykorzystywać system wewnątrzbankowych cen transferowych określony i zaakceptowany przez zarząd banku.

4. W przypadku braku wiarygodnych informacji o cenach stanowiących podstawę wyceny operacji według wartości godziwej, bank dokonuje ich oszacowania za pomocą technik estymacyjnych.

§ 5. 1. Dodatkowe pozycje bilansu banku, o których mowa w art. 128 ust. 3 pkt 1 ustawy - Prawo bankowe, zwane dalej kapitałem krótkoterminowym, określa się jako:

1) sumę:

a) zysku rynkowego, o którym mowa w § 4 ust. 1 - obliczonego narastająco do dnia sprawozdawczego, pomniejszonego o znane obciążenia, w tym dywidendy, w zakresie w jakim nie został zaliczony do funduszy własnych lub podzielony w inny sposób,

b) straty (ze znakiem ujemnym) na wszystkich operacjach zaliczonych do portfela bankowego, obliczonej narastająco do dnia sprawozdawczego, z wyłączeniem strat z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów, w zakresie w jakim nie została ujęta w funduszach własnych lub pokryta w inny sposób,

c) zobowiązań z tytułu otrzymanych pożyczek podporządkowanych spełniających warunki wymienione w ust. 2,

d) wartości kapitału podmiotów zależnych - dla celów określonych w § 12, w przypadku gdy wartość kapitału podmiotu zależnego jest ujemna i nie pomniejsza funduszy własnych banku,

w przypadku gdy suma ta jest dodatnia, w kwocie nie przewyższającej sumy wymogów kapitałowych, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz w pkt 4 do wysokości sumy wymogów kapitałowych określonych w części II ust. 4 pkt 1 lit. a załącznika nr 10 do uchwały,

2) zero - w przypadku gdy suma, o której mowa w pkt 1, jest niedodatnia.

2. Zobowiązanie z tytułu otrzymanej pożyczki podporządkowanej, uwzględnione w kapitale krótkoterminowym, musi spełniać następujące warunki:

1) pożyczka nie została zaliczona do funduszy własnych,

2) pierwotny termin spłaty pożyczki wynosi co najmniej 2 lata,

3) środki z tytułu pożyczki zostały w pełni wpłacone,

4) umowa pożyczki uniemożliwia spłatę pożyczki przed umownym terminem bez zgody Komisji Nadzoru Bankowego, w innych okolicznościach niż likwidacja lub upadłość banku,

5) umowa pożyczki uniemożliwia spłatę kapitału i odsetek w sytuacji gdyby miało to spowodować naruszenie wypełnienia normy, o której mowa w art. 128 ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo bankowe, zwanej dalej normą adekwatności kapitałowej,

6) zaliczona do kapitału krótkoterminowego kwota otrzymanych pożyczek podporządkowanych nie przekracza 150% kwoty, o jaką fundusze podstawowe przewyższają wyższą z kwot:

a) połowę wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,

b) różnicę wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego i funduszy uzupełniających.

3. Bank uwzględniający zobowiązanie z tytułu otrzymanej pożyczki podporządkowanej w kapitale krótkoterminowym obowiązany jest zawiadomić Komisję Nadzoru Bankowego o przewidywanym obniżeniu sumy funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego do poziomu niższego niż 120% całkowitego wymogu kapitałowego.

4. Kapitał krótkoterminowy może być wykorzystywany przy ustalaniu przestrzegania normy adekwatności kapitałowej, wyłącznie przez banki, których skala działalności handlowej jest znacząca.

§ 6. 1. Wymogi kapitałowe obejmują:

1) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 3 do uchwały,

2) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego, w tym:

a) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały,

b) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały,

c) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 6 do uchwały,

d) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 7 do uchwały,

e) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 8 do uchwały,

3) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy oraz ryzyka kontrahenta - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 9 do uchwały,

4) łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 10 do uchwały,

5) łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej - obliczony zgodnie z załącznikiem nr 11 do uchwały,

6) łączny wymóg kapitałowy z tytułu innych rodzajów ryzyka - w zakresie i wysokości adekwatnej do ponoszonego ryzyka.

2. Suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, o której mowa w art. 128 ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo bankowe, zwana dalej całkowitym wymogiem kapitałowym, obejmuje:

1) wymogi kapitałowe, o których mowa w ust. 1 - w przypadku banków, których skala działalności handlowej jest znacząca,

2) wymogi kapitałowe, o których mowa w ust. 1 pkt 1, pkt 2 lit. a i b oraz pkt 4-6 - w przypadku banków, których skala działalności handlowej nie jest znacząca.

§ 7. Obliczając wymogi kapitałowe, o których mowa w § 6, bank powinien uwzględnić ryzyko braku płynności rynku.

§ 8. Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rynkowego, oblicza się na podstawie pozycji pierwotnych w instrumentach bazowych, określających rodzaje i wielkość ryzyka obciążającego poszczególne operacje zawarte i nierozliczone do końca dnia sprawozdawczego, wyznaczonych zgodnie z ogólnymi zasadami określonymi w części I załącznika nr 1 do uchwały oraz z uwzględnieniem zasad szczegółowych określonych w załącznikach nr 4-8 do uchwały.

§ 9. 1. Do obliczania wymogów kapitałowych:

1) o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2, bank może stosować metodę wartości zagrożonej opisaną w załączniku nr 12 do uchwały,

2) o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 lit. a, bank może stosować metodę mieszaną opisaną w części II ust. 3 załącznika nr 4 do uchwały.

2. Bank może stosować metody, o których mowa w ust. 1, pod warunkiem że:

1) bank wystąpi do Komisji Nadzoru Bankowego z wnioskiem w tej sprawie i uzyska zgodę na stosowanie wybranej metody,

2) ustalona dla wybranej metody na dzień przedłożenia wniosku, na podstawie weryfikacji historycznej, o której mowa w części III ust. 1 załącznika nr 12 do uchwały, liczba dni - spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia, w których dzienna strata rynkowa na pozycjach pierwotnych objętych metodą wartości zagrożonej przekroczyła wartość zagrożoną wyznaczoną na dany dzień roboczy - nie przewyższa 10.

3. Przedłożony Komisji Nadzoru Bankowego wniosek o wydanie zgody na stosowanie przez bank metody wartości zagrożonej lub metody mieszanej, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, powinien zawierać w szczególności:

- 1) wskazanie wybranej metody i zakresu jej stosowania do obliczania wymogów kapitałowych,
- 2) procedury zarządzania ryzykiem, uwzględniające w szczególności przepisy części I ust. 3 załącznika nr 12 do uchwały,
- 3) opis metody obliczania wartości zagrożonej (model wartości zagrożonej), uwzględniający w szczególności zapisy części II załącznika nr 12 do uchwały oraz wskazanie sposobu uwzględnienia w modelu wymagań opisanych w części II ust. 3 załącznika nr 12 do uchwały,
- 4) szczegółowe kryteria wyodrębnienia pozycji pierwotnych objętych modelem wartości zagrożonej, o których mowa w części II ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do uchwały, wraz z uzasadnieniem,
- 5) procedury wewnętrznej kontroli wypełnienia normy adekwatności kapitałowej,
- 6) specyfikację i weryfikację założeń modelu wartości zagrożonej,
- 7) opis źródeł i metod aktualizacji danych wykorzystywanych w modelu wartości zagrożonej,
- 8) sposób szacowania parametrów modelu wartości zagrożonej (w tym schemat ważenia danych),
- 9) opis specyfiki sytuacji banku w zakresie podejmowanego ryzyka, uwzględniający w szczególności przepisy części II ust. 3 załącznika nr 12 do uchwały,
- 10) założenia i opis przyjętych zasad weryfikacji modelu wartości zagrożonej, o których mowa w części III załącznika nr 12 do uchwały, w tym szczegółowych zasad wyznaczania rzeczywistych dziennych strat i strat rewaluacyjnych,
- 11) analizę zastosowania modelu wartości zagrożonej do obliczania wymogów kapitałowych za okres roku poprzedzającego datę przedłożenia wniosku, wraz z analizą wypełnienia normy adekwatności kapitałowej.

4. Bank stosujący metody, o których mowa w ust. 1, obowiązany jest zaniechać ich stosowania począwszy od dnia, w którym ustalona na podstawie weryfikacji historycznej, o której mowa w części III ust. 1 załącznika nr 12 do uchwały, liczba dni - spośród poprzedzających ten dzień 250 kolejnych dni roboczych, w których dzienna strata rynkowa na pozycjach pierwotnych objętych metodą wartości zagrożonej przekroczyła wartość zagrożoną wyznaczoną na dany dzień roboczy - przewyższa 10, lub od dnia, w którym zmienił się stan faktyczny w stosunku do danych wymienionych w ust. 3 pkt 1-10.

§ 10.1. W razie przekroczenia normy adekwatności kapitałowej w jakimkolwiek dniu, bank niezwłocznie przesyła do Komisji Nadzoru Bankowego zawiadomienie sporządzone według wzoru określonego w załączniku nr 13 do uchwały.

2. Bank realizujący program naprawczy lub przejmujący inny bank krajowy zagrożony upadłością lub likwidacją ze względu na złą sytuację ekonomiczną, wykonuje obowiązek, o którym mowa w ust. 1, poprzez przekazywanie do NBP danych określonych w uchwale nr 23/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 25 lipca 2003 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego (Dz. Urz. NBP Nr 16, poz. 26 oraz z 2004 r. Nr 1, poz. 1 i Nr 5, poz. 11).

§ 11. Współczynnik wypłacalności banku oblicza się w procentach jako pomnożony przez 100 ułamek, którego:

- 1) licznikiem jest wartość funduszy własnych powiększona, z zastrzeżeniem § 5 ust. 4, o kapitał krótkoterminowy,
- 2) mianownikiem jest pomnożony przez 12,5 całkowity wymóg kapitałowy.

§ 12.1. Bank zobowiązany do sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, niezależnie od obowiązku przestrzegania normy adekwatności kapitałowej w ujęciu indywidualnym, zobowiązany jest dodatkowo do codziennego przestrzegania normy adekwatności kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym, uwzględniając działanie banku w holdingu w sposób określony w ust. 2.

2. W celu uwzględnienia działania banku w holdingu, bank ujmuje w rachunku normy adekwatności kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym:

1) skonsolidowane fundusze własne - rozumiane jako fundusze własne obliczone przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych dla banków podlegających nadzorowi skonsolidowanemu w uchwale nr 5/2004 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 8 września 2004 r. w sprawie wysokości, zakresu i warunków pomniejszania funduszy własnych banku o zaangażowania kapitałowe w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki i zakłady ubezpieczeń oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach przy określaniu sposobu obliczania funduszy własnych (Dz. Urz. NBP Nr 15, poz. 26),

2) skonsolidowany kapitał krótkoterminowy - rozumiany jako dodatkowe pozycje bilansu, o których mowa w art. 128 ust. 3 pkt 1 ustawy - Prawo bankowe, wyznaczone na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego banku przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych w uchwale,

3) skonsolidowane wymogi kapitałowe - rozumiane jako wymogi kapitałowe, obliczone przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych w uchwale z pominięciem wpływu podmiotów konsolidowanych metodą praw własności, przy czym:

a) skonsolidowany portfel handlowy obejmuje operacje zaliczone przez bank i podmioty ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym do ich portfeli handlowych (zgodnie z ich pierwotną klasyfikacją dokonaną przez te podmioty), a w przypadku gdy podmioty te nie wyodrębniają portfela handlowego i portfela bankowego, odpowiedniej klasyfikacji operacji dokonuje bank sporządzający skonsolidowane sprawozdanie finansowe, zgodnie z zasadami stosowanymi do własnych operacji,

b) skonsolidowany portfel bankowy stanowią pozostałe operacje,

c) przez skonsolidowane przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań rozumie się przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań obliczone na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego banku przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych dla banków podlegających nadzorowi skonsolidowanemu w uchwale nr 6/2004 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 8 września 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, określenia innych zaangażowań, wobec których nie stosuje się przepisów dotyczących limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań, oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach, w obliczaniu limitów koncentracji zaangażowań (Dz. Urz. NBP Nr 15, poz. 27),

d) skonsolidowane przekroczenie progu koncentracji kapitałowej - rozumiane jako przekroczenie progu koncentracji kapitałowej obliczone przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych w załączniku nr 11 do uchwały, przyjmując za podstawę obliczania tego progu skonsolidowane fundusze własne obliczone w sposób określony w pkt 1.

§ 13. Bank obowiązany jest w zakresie niezbędnym do realizacji postanowień uchwały opracować w formie pisemnej wewnętrzną procedurę, zatwierdzoną przez zarząd banku, obejmującą szczegółowe zasady wyodrębniania portfela handlowego i bankowego, wyznaczania pozycji pierwotnych, ustalania wyniku rynkowego, ustalania straty na operacjach zaliczonych do portfela bankowego, stosowania technik estymacyjnych oraz zasad stosowania normy adekwatności kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym.

§ 14. 1. Traci moc uchwała nr 5/2001 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w tym z tytułu przekroczenia limitów koncentracji wierzytelności, sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku, z uwzględnieniem powiązań banków z innymi podmiotami zależnymi lub działającymi w tym samym holdingu oraz określenia dodatkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej oraz zakresu i sposobu ich wyznaczania (Dz. Urz. NBP Nr 22, poz. 43, z 2003 r. Dz. Urz. NBP nr 11, poz. 16 oraz z 2004 r. Nr 8, poz. 16) z wyjątkiem § 15 ust. 2 tej uchwały.

2. Zgody, o których mowa w § 9 ust. 2 pkt 1 uchwały wymienionej w ust. 1 oraz w części I ust. 4 pkt 4 załącznika nr 1 do tej uchwały i informacje, o których mowa w części I ust. 2 pkt 2 załącznika nr 4 do tej uchwały, zachowują ważność do czasu zmiany stanu faktycznego przedstawionego przez bank odpowiednio we wniosku lub informacji.

§ 15. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2005 r.

Załącznik Nr 3

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO

I. Uwagi ogólne

1. Banki, których skala działalności handlowej nie jest znacząca, obliczają łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego w zakresie portfela bankowego i portfela handlowego łącznie.
2. Banki, których skala działalności handlowej jest znacząca, obliczają łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego w zakresie portfela bankowego.
3. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem pomnożoną przez 8%.
4. Klasyfikację podmiotów dla celów przypisania wag ryzyka poszczególnym kategoriom aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych określono w części II załącznika.
5. Sumę aktywów ważonych ryzykiem oblicza się jako sumę wartości poszczególnych kategorii aktywów pomnożonych przez przypisane im procentowe wagi ryzyka, zgodnie z częścią III załącznika.
6. Sumę udzielonych zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem oblicza się jako sumę iloczynów ekwiwalentów bilansowych udzielonych zobowiązań pozabilansowych i odpowiadających im procentowych wag ryzyka kontrahenta, określonych w części IV ust. 3 załącznika.
7. Ekwiwalent bilansowy udzielonego zobowiązania pozabilansowego oblicza się:
 - 1) zgodnie z częścią IV ust. 1 załącznika - w przypadku udzielonych pozabilansowych zobowiązań warunkowych,
 - 2) zgodnie z częścią IV ust. 2 załącznika - w przypadku udzielonych zobowiązań pozabilansowych wynikających z transakcji pozabilansowych.
8. Aktywom i udzielonym zobowiązaniom pozabilansowym, których spłata uzależniona jest od podmiotu innego niż dłużnik, przypisuje się wyższą z wag ryzyka przypisanych dłużnikowi lub temu podmiotowi.
9. Operacje z otrzymanym i udzielonym przyrzeczeniem odkupu
Należności lub udzielone zobowiązania pozabilansowe, w zależności od określonego w odrębnych przepisach sposobu ich ujmowania w sprawozdaniu finansowym, wynikające z operacji dokonywanych na podstawie umowy z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, uwzględnia się w rachunku aktywów lub zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem, jako zabezpieczone należności lub udzielone zobowiązania pozabilansowe.

10. Sekurytyzacja

1) Wierzytelności przeniesione na inny podmiot (sekurytyzacja), można wyłączyć z rachunku aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem, pod warunkiem, że:

- a) **umowa sekurytyzacji zapewnia spełnienie wymogów określonych w art. 92a ustawy - Prawo bankowe,**
- b) **bank posiada aktualną i wiarygodną opinię prawną potwierdzającą, że umowa sekurytyzacji zapewnia spełnienie warunków, o których mowa w lit. a, według uregulowań prawa właściwego dla obu stron umowy,**
- c) **bank poinformował Komisję Nadzoru Bankowego o zamiarze dokonania sekurytyzacji oraz przedstawił jej strukturę - informacja powinna w szczególności zawierać: dane dotyczące statusu podmiotu emisyjnego, projekt umowy banku z podmiotem emisyjnym oraz opis alokacji ryzyka kredytowego.**

2) Nabytym przez bank papierom wartościowym wyemitowanym w ramach sekurytyzacji, z zastrzeżeniem art. 92a ust. 5 ustawy - Prawo bankowe, przypisuje się wagę ryzyka zgodnie z ich klasyfikacją, przy czym:

- a) papierom wartościowym posiadającym rating niższy niż inwestycyjny oraz nieposiadającym ratingu nie można przypisać wagi ryzyka niższej niż 100%,
- b) papierom wartościowym transzy podporządkowanej względem innych transz w zakresie absorpcji strat przypisuje się wagę ryzyka 1.250%,
- c) papierom wartościowym transzy pośredniej nie można przypisać wagi ryzyka niższej niż 50%.

11. Subpartycypacja

1) Wierzytelności, w przypadku których ryzyko kredytowe banku zostało w całości lub części przeniesione na inny podmiot (subpartycypacja), ujmuje się w rachunku aktywów ważonych ryzykiem zgodnie z następującymi zasadami:

- a) w części proporcjonalnej do ustalonego udziału tego podmiotu w stratach, wierzytelności traktuje się jak należności gwarantowane (poręczone) przez ten podmiot i przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu podmiotowi,
- b) w części proporcjonalnej do ustalonego udziału banku w stratach, wierzytelności traktuje się jak należności od pierwotnego dłużnika i przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu dłużnikowi,
- c) części ekspozycji wyłączonej z proporcjonalnego podziału strat, podporządkowanej względem pozostałej części wierzytelności w zakresie absorpcji strat, przypisuje się wagę ryzyka 1.250%,
- d) bank informuje Komisję Nadzoru Bankowego o zamiarze przeprowadzenia subpartycypacji oraz przedstawia strukturę transakcji - informacja powinna w szczególności zawierać: dane dotyczące statusu podmiotu uczestniczącego w subpartycypacji, projekt umowy banku z tym podmiotem emisyjnym oraz opis alokacji ryzyka kredytowego.

2) Wierzytelnościom, w przypadku których ryzyko kredytowe innego podmiotu zostało w całości lub części przeniesione na bank:

- a) w części objętej proporcjonalnym udziałem w stratach:
 - do wysokości ustalonego udziału banku w stratach - przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą pierwotnemu dłużnikowi,
 - do wysokości ustalonego udziału tego podmiotu w stratach - przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu podmiotowi,
- b) w części podporządkowanej względem części, o której mowa w lit. a, w zakresie absorpcji strat - przypisuje się wagę ryzyka 1.250%.

12. Pozabilansowe transakcje kredytowe

1) Aktywom lub udzielonym zobowiązaniom pozabilansowym, których ryzyko kredytowe zostało zabezpieczone pozabilansową transakcją kredytową można przypisać odpowiednio wagę ryzyka lub wagę ryzyka kontrahenta odpowiadającą należności od kontrahenta banku będącego stroną tej transakcji, pod warunkiem, że transakcja ta:

- a) skutecznie i w całości przenosi ryzyko kredytowe na kontrahenta, oraz
- b) bank posiada aktualną i wiarygodną opinię prawną potwierdzającą, że umowa zawarcia transakcji zapewnia spełnienie warunku określonego w lit. a.

2) Udzielonym zobowiązaniom pozabilansowym wynikającym z zawartych przez bank pozabilansowych transakcji kredytowych, w wyniku których bank przejmuje ryzyko kredytowe innego podmiotu przypisuje się wagę ryzyka kontrahenta odpowiadającą aktywu referencyjnemu transakcji.

13. Saldowanie transakcji pozabilansowych

1) Saldowaniu mogą podlegać transakcje pozabilansowe, które spełniają następujące warunki:

- a) są objęte umową ramową o saldowaniu, o której mowa w art. 85 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535, Nr 217, poz. 2125 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 870 i 871 i Nr 96, poz. 959),

- b) umowa ramowa przewiduje, że w przypadku jej rozwiązania zostanie obliczona i wypłacona tylko jedna kwota stanowiąca sumę wyników rynkowych na wszystkich transakcjach pozabilansowych objętych umową,
- c) rozwiązanie umowy ramowej może nastąpić na skutek niewypłacalności jednego z kontrahentów,
- d) bank posiada aktualną i wiarygodną opinię prawną potwierdzającą, że umowa ramowa o saldowaniu spełnia warunki, o których mowa w lit. a-c oraz w art. 85 ustawy, o której mowa w lit. a, według uregulowań prawa właściwego dla obu stron umowy,
- e) bank monitoruje zmiany uregulowań prawnych w kontekście przepisu lit. d.

2) Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowych objętych umową ramową o saldowaniu oblicza się:

a) w metodzie zaangażowania pierwotnego:

- dla transakcji terminowych jednorodnych - poprzez zastosowanie zasad określonych w cz. IV ust. 2 pkt 7, przyjmując że wszystkie transakcje jednorodne objęte umową ramową stanowią jedną transakcję terminową z nominalną kwotą równą sumie nominalnych kwot poszczególnych transakcji jednorodnych z uwzględnieniem kompensacji wzajemnych roszczeń,
- dla pozostałych transakcji terminowych - jako 75% sumy ekwiwalentów bilansowych obliczonych dla tych transakcji zgodnie z cz. IV ust. 2 pkt 7,

przy czym przez transakcje pozabilansowe jednorodne rozumie się transakcje pozabilansowe tego samego rodzaju, rozliczane wyłącznie w formie pieniężnej, z identycznymi instrumentami bazowymi i umownymi terminami rozliczenia,

b) w metodzie wyceny rynkowej - jako sumę:

- kosztu zastąpienia netto transakcji objętych daną umową ramową o saldowaniu równego: (i) sumie wyników rynkowych na wszystkich transakcjach pozabilansowych objętych umową ramową o saldowaniu obliczonych za okres od powstania zobowiązań, bez uwzględnienia zapisów § 4 ust. 3 uchwały - jeżeli suma ta jest dodatnia lub (ii) zeru - gdy suma ta nie jest dodatnia, oraz
- oczekiwanej przyszłej straty na transakcjach objętych umową ramową, obliczonej jako 40% sumy oczekiwanych przyszłych strat na tych transakcjach, obliczonych zgodnie z cz. IV ust. 2 pkt 6 lit. c, powiększonej o 60% sumy oczekiwanych przyszłych strat na tych transakcjach pomnożonej przez iloraz kosztu zastąpienia netto tych transakcji i sumy kosztów zastąpienia poszczególnych transakcji.

II. Klasyfikacja podmiotów

W klasyfikacji podmiotów przedstawionej w ust. 1-3 przez państwa należące do strefy A rozumie się:

- 1) państwa członkowskie Unii Europejskiej (EU),
- 2) państwa członkowskie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD),
- 3) państwa, które zawarły porozumienia w sprawie udzielania kredytów z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (IMF), w związku z Ogólnym Porozumieniem o Zaciąganiu Kredytów (GAB).

1. Podmioty klasy I

1) rządy i banki centralne państw należących do strefy A (w tym Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowy Bank Polski), a także instytucje rządowe szczebla centralnego,

2) Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A., w zakresie umów ubezpieczenia eksportowego lub gwarancji ubezpieczeniowych, objętych gwarancjami Skarbu Państwa, zawartych lub udzielonych na podstawie przepisów ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych,

3) Bankowy Fundusz Gwarancyjny,

4) wiarygodne giełdy i izby rozliczeniowe, wymagające codziennego regulowania depozytów zabezpieczających - w przypadku gdy są one stroną transakcji pozabilansowej (oceny wiarygodności giełdy lub izby rozliczeniowej dokonuje bank i przekazuje tę ocenę Komisji Nadzoru Bankowego, która może zmienić proponowaną przez bank kwalifikację).

2. Podmioty klasy II

1) banki krajowe i instytucje kredytowe, a także banki zagraniczne mające siedzibę w państwach należących do strefy A,

2) władze lokalne lub regionalne państw należących do strefy A (w tym jednostki samorządów terytorialnych Rzeczypospolitej Polskiej) i ich związki,

3) wielostronne banki rozwoju:

- a) Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju,
- b) Międzynarodowa Korporacja Finansowa,
- c) Międzyamerykański Bank Rozwoju,
- d) Azjatycki Bank Rozwoju,
- e) Afrykański Bank Rozwoju,
- f) Bank Rozwoju Rady Europy,
- g) Nordycki Bank Inwestycyjny,
- h) Karaibski Bank Rozwoju,
- i) Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju,
- j) Europejski Fundusz Inwestycyjny,
- k) Międzyamerykańska Korporacja Inwestycyjna,
- l) Wielostronna Agencja Gwarantowania Inwestycji,

4) Europejski Bank Inwestycyjny.

3. Podmioty klasy III

Podmioty niezaliczone do klasy I lub II.

III. Procentowe wagi ryzyka aktywów

W przedstawionej poniżej klasyfikacji aktywa rozumiane są łącznie ze związanymi z nimi innymi należnościami, jeśli należności te ujęte są w rachunku wyników.

1. Waga ryzyka 0%:

- 1) kasa,
- 2) środki banku zrzeszonego na rachunku rezerwy obowiązkowej w banku, w którym jest on zrzeszony,
- 3) aktywa wynikające z wyceny transakcji pozabilansowych,
- 4) naliczone odsetki ujęte w przychodach zastrzeżonych,
- 5) należności od podmiotów klasy I,
- 6) należności od podmiotów klasy II i III, w części zabezpieczonej:
 - a) kwotą pieniężną przelaną na rachunek banku, zgodnie z art. 102 ustawy - Prawo bankowe,
 - b) gwarancjami (poręczeniami) udzielonymi przez podmioty klasy I,
 - c) dłużnymi papierami wartościowymi, których emitentem jest podmiot klasy I,
- 7) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy I,
- 8) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy II lub III, w części gwarantowanej (poręczonej) przez podmioty klasy I,
- 9) aktywa niewymienione w pkt 5-8 pomniejszające fundusze własne (w tym aktywa biur maklerskich funkcjonujących w strukturach banku - w przypadku gdy fundusze własne tych biur zostały wyłączone z funduszy własnych banku).

2. Waga ryzyka 20%:

- 1) należności od podmiotów klasy II, w części nieobjętej wagą ryzyka 0%,
- 2) należności od podmiotów klasy III, w części nieobjętej wagą ryzyka 0%, ale zabezpieczonej:
 - a) gwarancjami (poręczeniami) udzielonymi przez podmioty klasy II,
 - b) dłużnymi papierami wartościowymi, których emitentem jest podmiot klasy II,
- 3) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy II,
- 4) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy III, w części nieobjętej wagą ryzyka 0%, ale gwarantowanej (poręczonej) przez podmioty klasy II.

3. Waga ryzyka 50%:

1) należności od podmiotów klasy III, w części nieobjętej wagami ryzyka 0% i 20%, ale zabezpieczonej hipoteką ustanowioną na nieruchomości mieszkalnej, którą dłużnik zamieszkuje lub będzie zamieszkiwał, bądź też oddał lub odda w najem lub dzierżawę, do wysokości nie wyższej niż:

- a) **wysokość dokonanego wpisu do księgi wieczystej, oraz**
- b) **kwoty równej:**

- **50% wartości ustalonej na podstawie wyceny rzeczoznawcy majątkowego (jeżeli wycena nie uwzględnia wcześniej powstałych obciążeń, to wartość tę pomniejsza się najpierw o łączną ich kwotę), lub**

- **60% bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości, ustalonej zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 99, poz. 919).**

- 2) **pozostałe bilansowe konta rozrachunkowe (konta porządkujące).**

4. Waga ryzyka 100%:

1) należności nieobjęte wagami ryzyka 0%, 20%, 50% lub 1.250% (w tym należności z tytułu rozrachunków z kontrahentami, których tożsamości nie można ustalić),

2) papiery wartościowe, w części nieobjętej wagami ryzyka 0%, 20%, 50% lub 1.250%, udziały i inne składniki funduszy własnych innych podmiotów, niepomniejszające funduszy własnych banku,

3) pozostałe aktywa niepomniejszające funduszy własnych banku, nieobjęte wagami ryzyka 0%, 20%, 50% lub 1.250%.

5. Waga ryzyka 1.250%:

1) wyemitowane w ramach sekurytyzacji nabyte przez bank zgodnie z cz. I ust. 10 papiery wartościowe transzy podporządkowanej względem innych transz w zakresie absorpcji strat,

2) wierzytelności objęte subpartycypacją, w części ekspozycji wyłączonej z proporcjonalnego podziału strat, podporządkowanej względem pozostałej części wierzytelności w zakresie absorpcji strat.